

Een archeologisch inventariserend veldonderzoek door middel van boringen aan de Maasbreeseweg te Sevenum (L)

A.J. Wullink & M. Stiekema

ARC-Rapporten 2009-243

Geldermalsen
2009
ISSN 1574-6887

Colofon

Een archeologisch inventariserend veldonderzoek door middel van boringen aan de Maasbreeseweg te Sevenum (L)

ARC-Rapporten 2009-243
ARC-Projectcode 2009/726

Tekst

A.J. Wullink & M. Stiekema

Afbeeldingen

A.J. Wullink & M. Stiekema

Redactie

A.J. Wullink

definitieve versie

Autorisatie — A. Ufkes

Uitgegeven door

ARC bv

Postbus 41018

9701 CA Groningen

ISSN 1574-6887

Geldermalsen, 2009

Een recente lijst van de ARC-Rapporten is te vinden op www.arcbv.nl

---

Projectgegevens

Projectnaam	Sevenum, Maasbreeseweg
Projectcode	2009/726
CIS-code	38171
Projectleider	drs. A.J. Wullink
Contact	0345-620101, a.j.wullink@arcbv.nl
Oprachtgever	Econsultancy Swalmen, drs. M. Stiekema
Contact	0475-504961, stiekema@econsultancy.nl
Bevoegd gezag	Gemeente Sevenum, dhr. M. Bouwmans
Contact	077-4677555

Locatiegegevens

Toponiem	Maasbreeseweg (Hoek Schoutstraat)
Plaats	Sevenum
Gemeente	Sevenum
Provincie	Limburg
Kaartblad	52 G
RD-coördinaten	N: 200133/380249 O: 200148/380207 Z: 200105/380172 W: 200094/380224
Oppervlakte	Ca. 0.18ha

Beschrijving onderzoekslocatie

Geologie	Formatie van Boxtel, Laagpakket van Wierden (Bx6)
Geomorfologie	bebouwing
Bodem	bebouwing
Historische situatie	Volgens de Tranchotkaart is het plangebied aan het begin van de 19e eeuw al onderdeel van het akkergebied ten zuiden van het dorp. De Maasbreeseweg iets ten oosten van het plangebied was begin 19e eeuw reeds een belangrijke doorgaande weg door het dorp Sevenum. Vanaf midden 19e eeuw bevindt het plangebied zich direct achter een boerderij aan de Maasbreeseweg. In de oostelijke hoek van het plangebied bevond zich destijds een schuur of stal van deze boerderij. Deze situatie blijft relatief ongewijzigd tot in de jaren '60 van de 20e eeuw het plangebied (deels) wordt bebouwd door de vestiging van verzorgingstehuis Sevenheim. Delen van het verzorgingstehuis zijn de afgelopen jaren bij verbouwingen gesloopt en in gebruik genomen als tuin.
Archeologische verwachting	In het hele plangebied kunnen archeologische resten voorkomen uit alle archeologische perioden. De kans op het voorkomen van de resten is landschappelijk gezien middelhoog tot hoog.

Afbeelding 1. Topografische kaart van de onderzoekslocatie en omgeving, voorzien van RD-coördinaten. Bron: Topografische Dienst Nederland.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

In opdracht van Econsultancy uit Boxmeer heeft Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) een verkennend archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van boringen uitgevoerd aan de Maasbreeseweg (Hoek Schoutstraat) te Sevenum in de gemeente Sevenum (afb. 1). Aanleiding tot dit onderzoek vormt de uitbreiding van zorgcomplex Sevenheim. Hierbij zal het gehele plangebied met een oppervlakte van circa 1.800 m² worden bebouwd. De toekomstige verstoringsdiepte is nog niet bekend. De consequentie van de voorgenomen ingreep is dat eventuele waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast. Conform de Wet op de archeologische monumentenzorg dient het plangebied eerst te worden onderzocht op de aanwezigheid van archeologische waarden.¹ Het veldwerk is uitgevoerd op 17 juni 2009 door drs. M. Stiekema, onder leiding van drs. A.J. Wullink van ARC bv. Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd conform de eisen die gesteld worden in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.1).²

1.2 Onderzoeksgeschiedenis

In november 2009 is een bureau-onderzoek verricht door Econsultancy.³ Het archeologisch verwachtingsmodel uit het bureau-onderzoek vormt het uitgangspunt voor dit inventariserend veldonderzoek en is hieronder weergegeven.

Op grond van de verzamelde archeologische en aardwetenschappelijke informatie is de volgende gespecificeerde verwachting opgesteld:

Uit de landschappelijke ligging, vermoedelijk op een dekzandrug, blijkt dat het plangebied vanaf het Laat-Paleolithicum gunstig is geweest voor jagers-verzamelaars en vanaf het Neolithicum voor landbouwers. In het hele plangebied kunnen archeologische resten voorkomen uit alle archeologische perioden. De kans op het voorkomen van de resten is landschappelijk gezien middelhoog tot hoog. De archeologische resten worden verwacht onder het esdek en in de top van de oorspronkelijke C-horizont. De vondstenlaag is opgenomen onderin het esdek; hier wordt ook wel van 'cultuurlaag' gesproken: een doorwerkte oude bodem tussen het esdek en de ongeroerde ondergrond met kleine fragmenten aardewerk, natuursteen, vuursteen en houtskool. Archeologische sporen (uitgezonderd diepe grondsporen en waterputten) worden verwacht tot ongeveer 25 cm in de top van de C-horizont. Organische resten en bot zullen door de relatief droge en zure bodemomstandigheden slecht zijn geconserveerd. Het complextype en de omvang kunnen niet nader worden gespecificeerd door de beperkte gegevens. Omdat delen van het plange-

¹In werking getreden op 1 september 2007.

²De inhoud van de KNA kan worden geraadpleegd op www.sikb.nl.

³Stiekema M., 2009: *Archeologisch bureauonderzoek Maasbreeseweg (Hoek Schoutstraat) te Sevenum in de gemeente Sevenum*, Econsultancy Rapport 09091570 (conceptversie).

bied door zowel een voormalige boerderij als voormalige gebouwen van het verzorgingstehuis in de 19e en 20e eeuw zijn bebouwd, kan het plangebied in (delen van) het plangebied verstoord zijn. De kans op nog in situ aanwezige archeologische resten is afhankelijk van tot welke diepte de bodem geroerd is en waar de overgang van het esdek (A-horizont) naar het dekzand (C-horizont) plaatsvindt.

1.3 Doel van het inventariserend veldonderzoek

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) dient ertoe het in het bureau-onderzoek voorgestelde verwachtingsmodel te verifiëren en met veldwaarnemingen te completeren. Het IVO bestaat uit drie stappen: verkennend, karterend en waarderend. Het verkennend onderzoek richt zich op de bodemopbouw en mogelijke bodemverstoringen die de archeologische trefkans kunnen beïnvloeden. Het karterend onderzoek stelt vast of er al dan niet archeologische waarden aanwezig zijn. Het waarderend onderzoek bepaalt de waarde van de archeologische resten.

1.4 Werkwijze

Het IVO is uitgevoerd als een verkennend booronderzoek. Hiertoe zijn met behulp van een edelmanboor met een diameter van 7 cm op het onderzoeksterrein vijf boringen geplaatst tot maximaal 190 cm –mv. De boringen zijn, rekening houdend met de aanwezige bebouwing en de toekomstige nieuwbouw, verspreid over het terrein gezet om een juiste, algehele indruk van de bodemopbouw te kunnen krijgen. De boorkernen zijn zorgvuldig uitgelegd, waarbij de opeenvolgende bodemlagen precies konden worden beschreven en opgemeten. Het opgeboorde materiaal is doorzocht op de aanwezigheid van archeologische resten. Vervolgens is de bodemopbouw per boring beschreven en is er gelet op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerkfragmenten, houtskool, fosfaatvlekken, vuursteen, natuursteen, verbrand leem en bot. De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaardbeschrijvingsmethode (ASB).

2 Resultaten inventariserend veldonderzoek

De locatie van de boringen is weergegeven in afbeelding 2. De resultaten van het verkennend booronderzoek zijn opgenomen in bijlage 1. De top van het bodemprofiel bestond bij alle boringen uit (de resten van) een humusrijke eerdlaag, bestaande uit matig fijn, zwak siltig zand. Het bodemprofiel is in alle boringen tot een diepte van 75 cm –mv (bij boring 3) tot 160 cm –mv (bij boring 5) verstoord. De oorspronkelijke bodemopbouw is in de boorprofielen nog wel enigszins herkenbaar. De verstoorde bodemlagen kenmerken zich door kleurafwijkingen en -vlekken en de aanwezigheid van resten puin, baksteen en sintel in de zandafzettingen. De onverstoorde C-horizont, bestaande uit lichtgrijs tot geel matig fijn, zwak tot matig siltig zand werd direct onder de verstoorde bovengrond aangetroffen. Resten van de C-horizont zijn bij alle boringen in de verstoorde bovenlaag aangetroffen.

De matig fijne zanden in de ondergrond zijn eolisch afgezette dekzanden (Formatie van Boxtel, Laagpakket van Wierden). De bodemopbouw die is aangetroffen in het plangebied duidt erop dat in het plangebied oorspronkelijk hoge eerdgronden aanwezig zijn geweest, zoals ook aangegeven op de bodemkaart. Het bodemprofiel in het plangebied blijkt echter sterk verstoord te zijn, tot maximaal 160 cm –mv. Deze verstoring is vermoedelijk het gevolg van de bouw en sloop van zowel de huidige bebouwing als voormalige bebouwing binnen het plangebied.

In de boringen zijn, op het baksteen in de eerdlaag en de verstoorde laag na, geen archeologische indicatoren aangetroffen.

3 Samenvatting en conclusie

Volgens het bureau-onderzoek door Econsultancy ligt de locatie waarschijnlijk op een dekzandrug, waarop hoge enkeerdgronden tot ontwikkeling zijn gekomen. Vanwege de ligging binnen de bebouwde kom is de bodemopbouw afgeleid van bekende eenheden in de omgeving van het plangebied. De enkeerdgronden hebben, doordat ze de oorspronkelijke (podzol)bodems veelal beschermen tegen (recente) bodemverstoringende ingrepen, volgens de IKAW een middelhoge tot hoge archeologische trefkans. In de dekzandgebieden kunnen in principe bewoningssporen vanaf het Laat-Paleolithicum worden aangetroffen. Er zijn in de omgeving echter voornamelijk resten van bewoning uit de Bronstijd tot de Nieuwe tijd aangetroffen. Omdat delen van het plangebied door zowel een voormalige boerderij als voormalige gebouwen van het verzorgingstehuis in de 19e en 20e eeuw zijn bebouwd, kan het plangebied in (delen van) het plangebied verstoord zijn.

Het verkennend inventariserend booronderzoek heeft aangetoond dat de locatie inderdaad op een dekzandrug ligt. Het oorspronkelijke bodemprofiel is tot in de C-horizont, tot een diepte van maximaal 160 cm –mv, sterk vergraven. In het verstoorde pakket zijn restanten van het voormalige eerddek waargenomen. Vanwege de diepe verstoring van de bodem is het echter niet waarschijnlijk dat er nog nederzettingen uit deze periodes in het plangebied aanwezig zijn. Op basis van de waargenomen bodemverstoringen en de voormalige aanwezigheid van bebouwing op een deel van de nieuwbouwlocatie, kan worden geconcludeerd dat de voorgenomen nieuwbouw geen bedreiging vormt voor het archeologisch erfgoed.

4 Aanbeveling

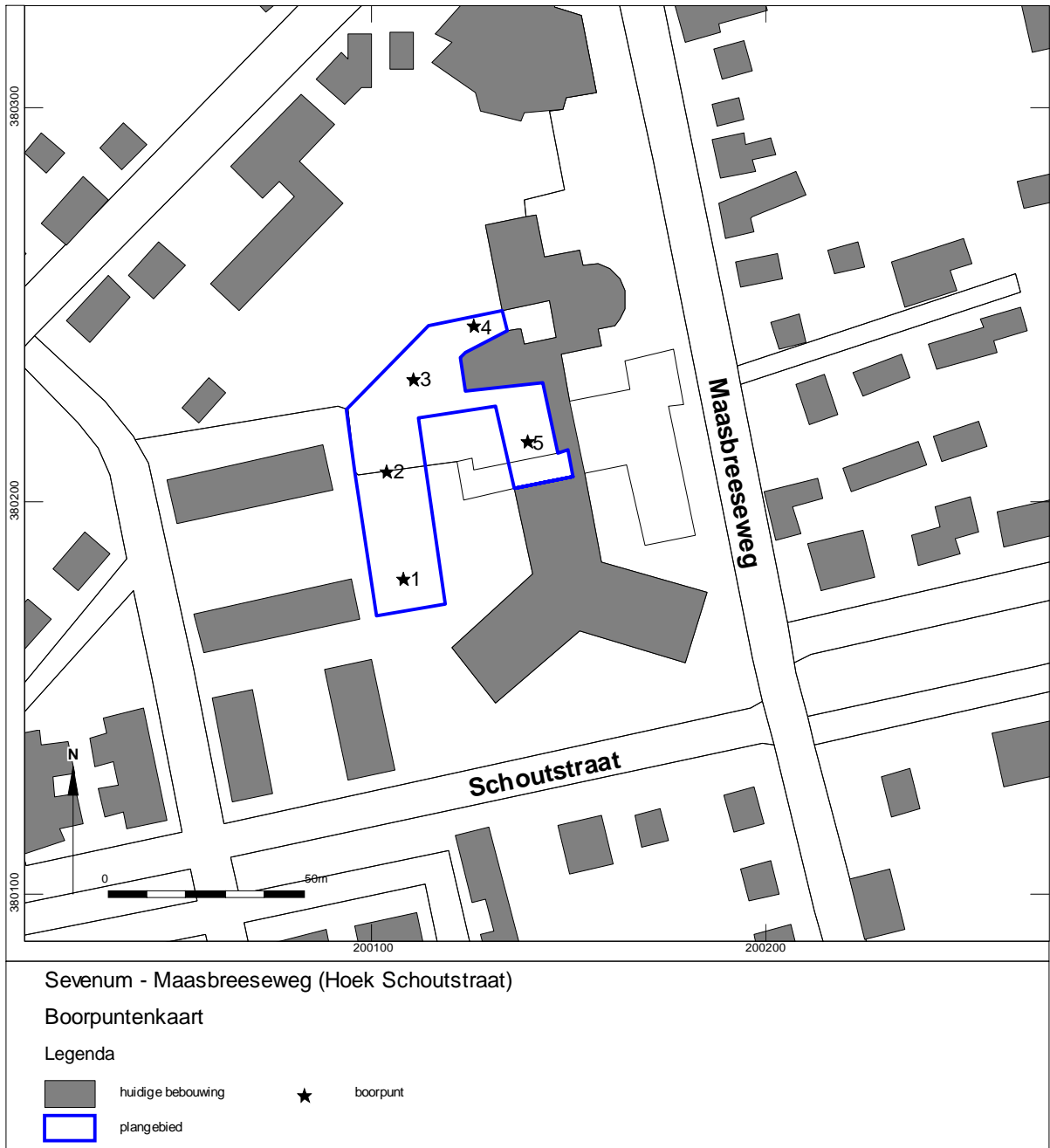
Gezien de geringe kans op archeologische resten binnen de onderzoekslocatie zijn er geen bezwaren tegen de voorgenomen herontwikkeling van de onderzoekslocatie. Geadviseerd wordt dan ook om de onderzoekslocatie vrij te geven. De archeologische meddingsplicht blijft echter bestaan. Mochten tijdens toekomstige graafwerkzaamheden archeologische resten worden aangetroffen, dan dient dit onverwijld aan het bevoegd gezag, de gemeente Sevenum, te worden gemeld. Het bevoegd gezag beslist of de locatie definitief kan worden vrijgegeven.

Literatuur

Berendsen, H.J.A., 2004. *De vorming van het land*. Assen (Fysische geografie van Nederland). Vierde, geheel herziene druk.

Brandt, R.W. et al. (red.), 1992. *ARCHIS. Archeologisch Basis Register, versie 1.0*. Amersfoort.

Mulder, E.F.J. de et al., 2003. *De ondergrond van Nederland*. Groningen/Houten.

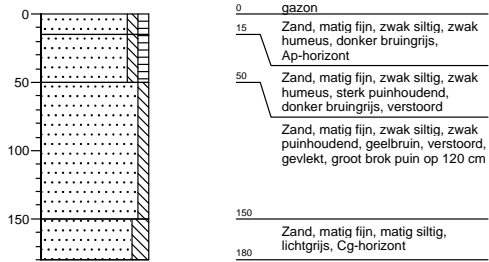

Afbeelding 2. Boorpuntenkaart. Door: M. Stiekema.

Bijlage 1 Boorprofielen

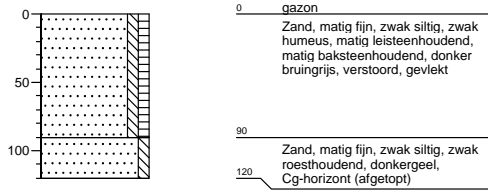
Boring: 1

X:
Y:

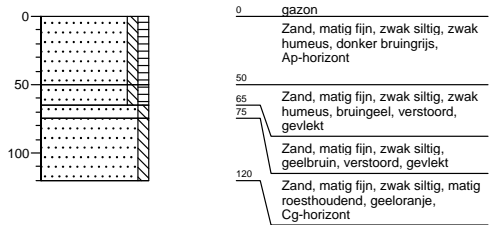
Boring: 2

X:
Y:

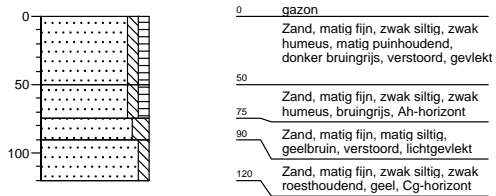
Boring: 3

X:
Y:

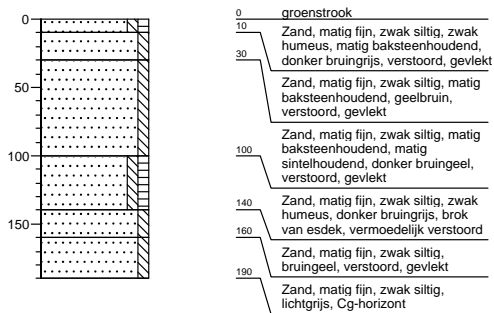
Boring: 4

X:
Y:

Boring: 5

X:
Y:

Oprachtgever:

Locatie: Maasbreeseweg (Hoek Schoutsraat)

getekend volgens NEN 5104

Legenda (conform NEN 5104)

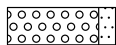
grind

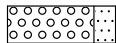
Grind, siltig

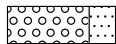
Grind, zwak zandig

Grind, matig zandig

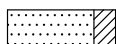

Grind, sterk zandig

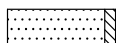

Grind, uiterst zandig

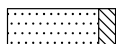
zand

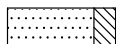
Zand, kleiig

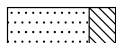
Zand, zwak siltig

Zand, matig siltig

Zand, sterk siltig

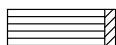

Zand, uiterst siltig

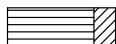
veen

Veen, mineraalarm

Veen, zwak kleiig

Veen, sterk kleiig

Veen, zwak zandig

Veen, sterk zandig

klei

Klei, zwak siltig

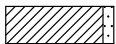
Klei, matig siltig

Klei, sterk siltig

Klei, uiterst siltig

Klei, zwak zandig

Klei, matig zandig

Klei, sterk zandig

leem

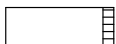

Leem, zwak zandig

Leem, sterk zandig

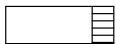
overige toevoegingen

zwak humeus

matig humeus

sterk humeus

zwak grindig

matig grindig

sterk grindig

geur

- geen geur
- ◐ zwakke geur
- ◑ matige geur
- ◒ sterke geur
- ◓ uiterste geur

olie

- geen olie-water reactie
- ◻ zwakke olie-water reactie
- ◼ matige olie-water reactie
- ◽ sterke olie-water reactie
- ◾ uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

- ◈ >0
- ◉ >1
- ◊ >10
- ◌ >100
- ◍ >1000
- ◎ >10000

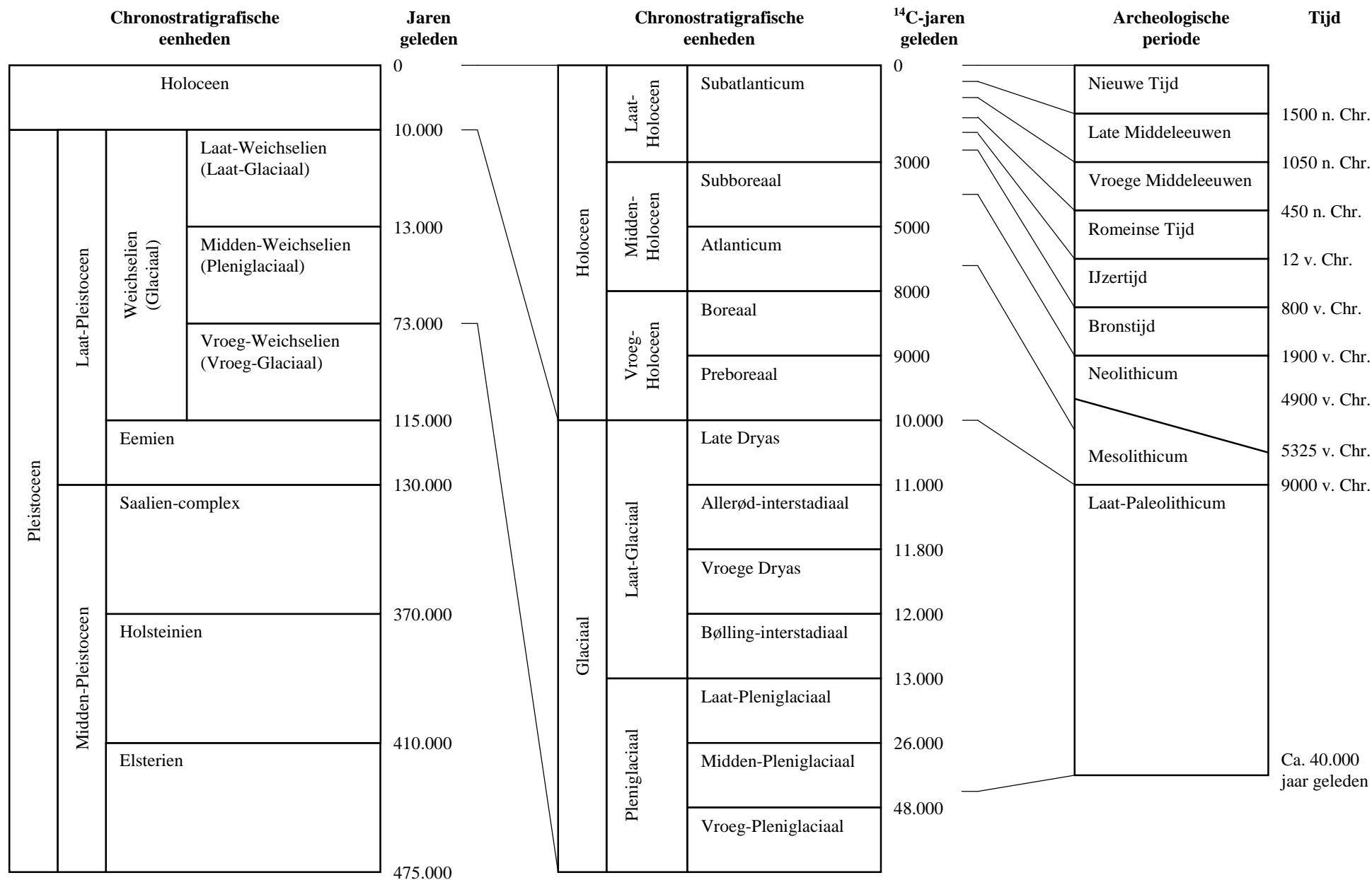
monsters

- ▬ geroerd monster
- ▬ ongeroerd monster

overig

- ▲ bijzonder bestanddeel
- ◀ Gemiddeld hoogste grondwaterstand
- ≡ grondwaterstand
- ◆ Gemiddeld laagste grondwaterstand

- ▨ slib
- ▩ water

Bijlage 2. Een overzicht van geologische (chronostratigrafische) en archeologische periodes. Door: A.J. Wullink. Gebaseerd op: Brandt et al. 1992; De Mulder et al. 2003; Berendsen 2004.